

Дослідження з вивчення динаміки пігментного стану листків озимих тритикале, пшениці, жита і його вплив на зимостійкість залежно від рівня мінерального живлення і густоти стояння рослин проводили в ВП НУБіП України «Агрономічна дослідна станція». Технології вирощування тритикале, пшениці та жита загальноприйнятні для зони, окрім варіантів які вивчали. Вміст хлорофілів *a* і *b* визначали біохімічним методом з використанням спектрофотометра.

На час припинення вегетації восени кількість хлорофілів, у середньому за роки досліджень (2010–2013 рр.), в листках рослин тритикале було дещо більшою ніж у жита і, особливо, пшениці. За збільшення фону мінерального живлення вміст хлорофілів зростає у всіх культур і тільки на фоні $N_{120}P_{120}K_{120}$ зростання стабілізується або дещо знижується. В міру загущення уміст зелених пігментів у листках тритикале знижується, причому, якщо ця різниця при нормах висіву 2,5 і 4,5 млн./га слабо помітна, то

за норми 6,5 млн./га добре прослідковується на всіх фонах живлення.

Між зимостійкістю і кількістю хлорофілів у листках перед припиненням вегетації восени існує середній кореляційний зв'язок. В наших дослідях коефіцієнт кореляції для тритикале був +51, пшениці +52 і для жита +48. Взимку на листовий апарат рослин згубно діє сніговий покрив і низькі температури. Внаслідок цього хлорофіл вицвітає, а пластидний апарат руйнується. Кількість хлорофілів *a* і *b* після перезимівлі в листках тритикале знижується до 53–56 %, пшениці – 46–48 %, а жита – 50–51 %. Таким чином, більш стійкі проти вицвітання і руйнування пігменти листків тритикале АДМ 11 та жита Інтенсивне 95.

Аналіз кореляційних зв'язків дає підстави стверджувати, що зимостійкість суттєво залежить як від стійкості хлорофілу проти вицвітання і руйнування взимку, так і рівня мінерального живлення та густоти стояння рослин, оскільки останні впливають на загальний уміст хлорофілу у листках.

УДК 631.82/.84:57.018.:633.34

Доктор Н. М., здобувач, викладач агрономічного відділення

ВП НУБіП України «Мукачівський аграрний коледж»,

Новицька Н. В., канд. с.-г. наук, доцент кафедри рослинництва

Національний університет біоресурсів і природокористування України

e-mail: natalija.doktor@gmail.com; novitska@rambler.ru

ОПТИМІЗАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ КВАСОЛІ В УМОВАХ ЗАКАРПАТТЯ

Квасоля – традиційна культура України. На жаль, в останні десятиріччя площі під цією культурою були незначні, вирощували її в основному на присадибних ділянках. Упродовж останніх п'яти років виробництво квасолі зросло від 28,8 до 43,3 тис. т. Розширення промислового виробництва квасолі обумовлене зростаючим попитом на неї внутрішнього та світового ринку. При цьому квасоля, вирощена у господарствах населення, не завжди відповідає потребам комерційних компаній та переробних підприємств. На ринку витребуваними є товарні партії, кратні машинним нормам, тобто від 4 і більше тон. При цьому продукція має належати одному сорту, щоб бути однорідною за розміром, кольором, структурою тощо. Цього можна досягти при промисловому вирощуванні квасолі або організації її вирощування в особистих селянських господарствах через створення обслуговуючих сільськогосподарських кооперативів. Використання одного сорту забезпечить однорідність продукції, а дотримання технології вирощування – її якість.

Мета роботи – вивчення впливу мінеральних добрив та інокуляції насіння на продуктивність сортів квасолі Мавка, Перлина, Надія. Дослідження проводилися у ВП НУБіП

України «Мукачівський аграрний коледж» у Закарпатській області. Досліди закладали на дерново-підзолистому важкосуглинковому ґрунті на сучасному алювії з умістом гумусу в орному (0–20 см) шарі ґрунту – 1,9 %, рН сольовим 5,54–5,86, низькою забезпеченістю азотом, високою забезпеченістю калієм та фосфором. Сума активних температур знаходиться у межах 2700–3000°. За умовами зволоження регіон відноситься до зони надмірного зволоження, ГТК 1,3–1,8.

Результати досліджень свідчать про позитивний вплив добрив на формування врожайності квасолі. Поєднання інокуляції та внесення мінеральних добрив в нормі $N_{30}P_{10}K_{10}$ сприяло зростанню цього показника від 9,7 % до 18,9 %, $N_{60}P_{20}K_{20}$ – від 17,9 % до 28,6 %, $N_{90}P_{30}K_{30}$ – від 14,5 % до 25,1 % порівняно до контролю без добрив та інокуляції. Інокуляція насіння забезпечила приріст врожайності зерна від 1,0 до 13,1 % залежно від сорту та добрив. Внесення мінеральних добрив в нормі $N_{60}P_{20}K_{20}$ та інокуляції насіння ризобіфітом (200 г/га) сприяла формуванню врожайності квасолі на рівні 2,21 т/га у сорту Мавка, 2,94 т/га – Перлина та 2,90 т/га сорту Надія.

На дерново-підзолистих важкосуглинкових ґрунтах Закарпаття для отримання врожаю

зерна дрібнонасісних штамбових сортів квасолі звичайної на рівні вище 2,5 т/га рекомендовано вирощувати сорти Перлина та Надія

за поєднання інкуляції насіння ризобіфітом (200 г/га) та мінеральних добрив у нормі $N_{60}P_{20}K_{20}$.

УДК 634.23:631.52

Долгова С. В., молодш. наук. співроб. відділу селекції та сортовивчення
Мелітопольська дослідна станція садівництва ім. М. Ф. Сидоренка ІС НААН
e-mail: s.dolgova@ukr.net

СОРТИ ЧЕРЕШНІ – ДЖЕРЕЛА ЦІННИХ ОЗНАК ДЛЯ ПЕРСПЕКТИВНИХ НАПРЯМІВ СЕЛЕКЦІЇ

Сучасні вимоги до сортів передбачають високий рівень адаптованості до місцевих умов, стійкість проти грибних хвороб, високу врожайність та відмінні смакові якості плодів. Тому, проблема добору нових сортів для інтенсивних насаджень черешні є актуальною.

Метою досліджень було визначення біологічного потенціалу сортів черешні щодо стійкості проти несприятливих факторів довкілля, урожайності, якості плодів. Об'єкти – 129 сортів черешні, серед них 111 (або 86 %) – сорти українського походження (в т. ч. 103 – селекції дослідної станції), 20 інтродукованих з Росії, Чехії, Франції, США, Канади та Німеччини. За період 2011–2016 рр. за основними господарсько-біологічними ознаками виявлено сорти-джерела:

- стійкості генеративних бруньок проти низьких температур узимку (мінус 23,0–27,0°C, без ознак пошкодження) – Тотем, Меотіда, Дружба, Космічна, Ласуня, Імпульс, Сіянець Туровцева, Крупноплідна, Дрогана жовта, Новая, Отрада, Первенец, Удача, Чорна Туровцева, Валерій Чкалов, Зодіак, Мелітопольська чорна, Талісман, Казка, Анонс;
- стійкості генеративних бруньок проти весняного приморозку (мінус 5–7 °C) – Зодіак, Талісман, Анонс, Дачниця (у 2015 р. 90,0 % непошкоджених маточок);
- стійкості проти моніліального опіку (9 балів) – Дачниця, Первенец;

- стійкості проти кокомікозу (без ознак ураження) – Орифлема, Трудова, Новинка Туровцева, Дебют, Дачниця, Визнання, Авангард, Первенец, Славяночка, Удача, Скороспілка, Анонс, Сіянець Туровцева, Міраж, Чорна Туровцева, Темпоріон, Пламенная, Талісман, Казка, Момент;

- великоплідності (9,1–13,7 г) – Новинка Туровцева, Зодіак, Ера, Ласуня, Дачниця, Електра, Крупноплідна, Імпульс, Мечта, Візитка, Казка, Меотіда, Бігари Туровцева, Талісман, Аншлаг, Оріон, Сонячний шар, Вакханка, Памятная, Ділема, Опус, Удівительна, Анонс, Пламенная, Суперниця, Авангард;

- високої урожайності (8,9–16,1 т/га) – Червнева рання, Міраж, Анонс, Первенец, Вніманіє, Славяночка, Ласуня, Імпульс, Зодіак, Опус, Казка, Електра, Ера, Талісман, Удівительная, Праздничная, Темпоріон, Чорнявка, Народная, Приазовська, Stella, у 12–14-річних насадженнях;

- відмінного смаку та привабливості зовнішнього вигляду плодів (9 балів) – Бігари Туровцева, Новинка Туровцева, Чорна Туровцева, Крупноплідна, Пламенная, Електра, Забута, Ера, Опус, Міраж, Імпульс, Казка;

- стійкості проти розтріскування плодів – Талісман, Удача, Зодіак, Анонс.

За комплексом ознак виділено сорти-джерела черешні Зодіак, Дачниця, Ласуня, Талісман, Анонс, Казка, Імпульс, як вихідний матеріал для подальшої селекційної роботи.

УДК 632.633.11.

Доля М. М., доктор с.-г. наук, проф., член-кор. НААН України професор кафедри ентомології ім. проф. М.П. Дядечка,

Ющенко Л. П., канд. с.-г. наук, доцент кафедри ентомології ім. проф. М. П. Дядечка,

Дрозд П. Ю., канд. і. н., ст. викладач кафедри фізіології, біохімії рослин та біоенергетики,

Сахненко Д. В., аспірант

Національний університет біоресурсів і природокористування України

e-mail: drozd_p@i.ua

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАНЬ АГРОБІОЦЕНОЗІВ І СУЧАСНА СТРАТЕГІЯ ЗАХИСТУ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ВІД КОМПЛЕКСУ ШКІДЛИВИХ ОРГАНІЗМІВ В ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

В сучасних умовах розвитку рослинництва виділяються основні види біорізноманіття, зо-

крема – генетичне різноманіття, що забезпечує генофонд комплексу живих видів, а саме сіль-